

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Martini Lvtheri Piae Ac Doctae Operationes In Dvas Psalmorvm Decades

Luther, Martin

Basileae

VD16 L 5540

Vides, quoniam tu laborem & dolorem consideras, ut tradas eos in manus
tuas. Tibi derelictus est pauper, orphano tu eris adiutor.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37005

Vides, quoniam tu laborem & dolorem consideras, ut tradas
in manus tuas. Tibi derelictus est pauper, orphano tu cris adiutor.

Absolute dicit, Vides, pro erigenda fiducia aduersus impij blasphemiam, si dicat: Tu es uidens & inspector omnium, non oblitus nostri nec auerfus, si impius nobis intentat, ideo & consideras & attendis in laborem & dolorem adeo scilicet uides, ut etiam attente consideres, nedum auerfus oblitusque. Laborem & dolorem plerique ad pauperes, Augustinus etiam ad deum referunt. Meo spiritu, ad impium refero. Labor enim, hic Amal est, de quo supra: Subterfugua eius labor. Verum pro dolore hebreus furorem, habet. Sicut & Hieronimus reddidit. Et Augustinus, iram, in suo textu legit, id quod fecit eum dolentis bore & ira dei cogitare. Igitur mea sententia, laborem uocat uanum & negotiosissimum insidiarum & doli studium, quo sua (ut diximus) parat. Dolorem autem, seu furorem, uim & impetum, quibus tyrannidem dolosam stabiliunt. Quasi dicat, spiritus: Tu attentissime consideras impij tam dolum quam uim, dolorem in uerbis (ut Augustini uerbis utar) uim in imperio, quo in sanctos tuos os furit & multo labore suas insidias tuetur. Est enim necessaria dolosis & insidiosis uolentia, immo dolus tam impotens est, ut non possit non furere & uim mouere si ceperit reuelari. Sic enim principes tenebrarum postquam mundum possideant diuturna idolatria per multam operationem erroris & dolum, uel hementer succensi sunt & furere ceperunt in Apostolos & Martyres, qui dolorem hunc detegere aggressi sunt. Sic facit omnis impius pro suo dolo tuendo, quemadmodum nostri quoque seculi exempla monstrant. Itaque ne pusillanimes nos reddat impiorum presumptio, exhortatur nos spiritus, docens, quod non est abscondita deo, impiorum tum fraus, tum uis, quacumque arte in sanctos moliantur & furiant.

Ac sic considerat, non ut considerasse satis sit & insultus transeat impius: Sed ut tradas eos in manus tuas. Hieronymus aptius, ut detur in manu tua. Nam pronomen, eos, non esse in textu & de impio in singulari numero loquitur. Horrendum autem est incidere in manus dei uiuentis, ut Apostolus Heb. x. intonat, Quia hic non est qui eripiat, sicut psal. xlix. Intelligit hanc, qui oblitus scimini deum, ne quando rapiat & non sit, qui eripiat. Eodem tropo & psal. xx. dicitur: Inueniatur manus tua inimicis tuis. Et sumptum uidetur ex lege Mosi & Calijs ueteris instrumenti libris, in quibus sapissime legimus, hostes tradi in manus filiorum Israel, & rursus Israel in manus hostium, quoties uindictam sumptam, aut sumendam legimus. Quare & hoc tradi in manus dei, est deo uindicante puniri, qui punit aeterna uindicta. Quo intelligimus id quod dixi, prophetam loqui hoc psalmo de his, qui extremo iudicio apprehendentur in fine mundi, postquam impietas eorum prauauerit per orbem, in desperatam usque emendationem. Nam corrigibiles non tradit in manus suas, sed (ut psal. lxxxviiij. dicitur) uisitat in uirga iniquitates eorum, & in uerberibus hominum peccata eorum. De quibus nunc dicit.

Tibi derelictus est pauper. Vbi iterum Hieronymus transfert, robustus. Inter multa uocabula, quibus lingua sancta pauperes appellat (adeo conuenit sanctitati & paupertati) tria hoc psalmo ponuntur אביון Aebion, quod simpliciter pauperem significat עני Aeni quod magis dolentem, ac afflictum, & חלפה hazlecha, quod oppressum & uim passum proprie significat. Præter hæc sunt,

Necessario
os furit & multo labore suas insidias tuetur.

Tradi in manus dei.

250

hæc sunt דאך dach, quod psalmo præcedente ponitur. Et factus est dominus re-
 fugium dach, id est pauperi. Item דל dal & רש rasch, & מִשְׁכֵּן mischen. Quo-
 rum omnium differentias dare, forte non est opus, nec huius loci. Hebræi au-
 tem potest id possunt, obseruata Etymologia, dach enim a cōtritione & con-
 fractione, Dal, ab attenuatione & exiccatione, Aeni, ab afflictione & mœreore *Eximius hæc*
 cordis, Aebion, a uolendo se uel desiderando, ut cui desit, quod cupit, Mischen *bratæ uerità*
 ab apothecis & p̄p̄tarijs, quod sine eis sit, Rasch, a pereundo & ad miseriam *tis antistes hic*
 redigendo. Et isto psalmo peculiariter repetitum Helæchia, quod Hierony-
 ab חַיַּל Hail, quod robur significat, robustum facit. Alij ab eodem hail, uel hel,
 quod exercitum & cōgregationem, & כַּף Caph, quod mœrorem tristitiamq;
 significat, compositum uolunt, uelut Ecclesiam tristantium & mœrentium
 intelligentes: Quod mihi ualde placet, cum hic proprie loquatur de ijs, qui ab
 tempore sub prætextu nominis domini uim & dolum patiuntur, ubi nomini do-
 mini resistere non licet, & tamen res proposita uehementer contristat, atq;
 in occultis patiuntur. Quales fuerunt Apostoli in cœna domini, qui cum lu-
 dam non auderent reprehendere, eius tamen dolo per Christum indicato, cru-
 ciabatur. Felicior enim erat Martyrū & Doctorum cōditio, ubi contra Idolaz-
 & gentes & alienos pugnabant. Sed Antichristus nostris Episcopis & Eccle- *Antichristus*
 stasticis rectoribus utetur, sicut in Hæreticis cepit, quibus eū in omnibus obe- *grauior Ecclē*
 diendum sit uice Christi, periculosissimum erit non obedisse, rursus idem pe- *sic p̄secutor,*
 riculum obedisse, cum, & electi hic in errorem duci queant. *q̄ idolatre.*

Quare cum audimus pauperem soli deo relictum, sine dubio intelligere *pauperū illo*
 debemus, contra eos statuos Magnates & utriusq; status rectores. Quæ res *rum, unus est*
 eū sit popularis & in oculis uulgi magna, facile persuadebit, ut totus orbis ruat *Lutherus.*
 in obsequium Antichristi, & argumentum ueritatis, non ex Euāgelio, sed ex
 multitudine & opinione uulgi petant. Sicut & hodie aliqui faciunt.
 Idem indicat, Orphano tu eris adiutor. Nihil refert pupillo (sicut infra trans-
 fert) siue orphano dixerimus, eū intelligit, q̄ sine patre est in terra, cuius pater
 in cœlo est. Nemo itaq; Euāgelistam tempore Antichristi tuebitur ex omni *periculū Euā*
 bus hominibus, nisi solus deus. Horribilia hæc sunt ualde. Nam Episcopos & *gelistarum.*
 Magnates Ecclesiarum non fore in numero pupillorum, quales hodie sunt in
 curribus & equis & armis, facile quiuis intelligit, nisi redigerentur primum in
 prisam sacerdotum & Episcoporum sortem, sed nece Te erit eos pro tempo-
 talibus suis & patrimonijs Christi & sanctorum, sed m̄ iura sua facerrima, An-
 tichristo adherere aduersus pauperem & orphanum.

Contere brachium peccatoris & maligni: quæretur peccatum illi
 us, & non inuenietur.

Peccatorem & peccatum, pro impio & impietate dixit: ut Hieronymus re-
 cūus: Contere brachium impij & maligni, quæres & impietatem eius & non
 inuenies. Hebræa distinctio talis esse uidentur: Contere brachium impij & ma-
 lignum quærens, impietatem eius non inuenies. Ut malignum in neutro ge-
 nere accipias pro malitia, & duo illa componas, brachium & malitiam impij,
 non autem impium & malignum, illud conterendum, hanc requirendam, id
 est, in iudicium uocandam, ut sit sensus: Vim & potētiam Antichristi destrue
 & malitiam require, seu in iudicium uoca, ut dolus & nequitia eius reuele- *Antichristi*
 tur & damnetur, quibus uelut instrumentis utitur sua impietas. *potentia des-*
 Destructā *structur.*
 autem